

**VILJANDI MAAKONNAS
VIIRATSI VALLA
ÜLDPLANEERINGU
KESKKONNAMÕJU
STRATEEGILISE
HINDAMISE
PROGRAMM**

VIIRATSI VALD 2005

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMM

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt : Viiratsi valla üldplaneering.

Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise korraldaja on Viiratsi Vallavalitsus

Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja on Entec AS, kelle poolt on moodustatud tööühm

Projektijuht: Valdeko Palginõmm (KMH 005);
Mihkel Vaarik (KMH 001).

Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk:

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KMSH) käigus kontsentreerutakse eeskätt üldplaneeringuga kavandavatele muutustele võrreldes käesoleva situatsiooniga ning uutele tegevustele, mille mõju muudab keskkonna arengut ning toob kaasa võimalikke kaasmõjutusi.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise lähtealused

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ning aruande koostamisel järgitakse "Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust", vastu võetud 22.02.2005. a. (RT I 2005, 15, 87).

1. KMSH LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

KMSH läbiviimise esimeses etapis vaadatakse üle olemasolevad lähtematerjalid ja Viiratsi valda kajastavad asjakohased uurimistööd ning analüüsitakse info piisavust. Esimeses etapis olemasoleva situatsiooni hindamisel moodustub KMSH üldist tausta kirjeldav osa. Erilise tähelepanu alla võetakse siinkohal järgmised dokumendid:

- Viljandi maakonnaplaneering ja teemaplaneeringud;
- muud jõus olevad või koostatavad arengukavad;
- olemasolevad olulisemad detailplaneeringud/projektid;
- perspektiivsed detailplaneeringud/projektid;
- info keskkonna-alaste füüsiliste uuringute teostamise kohta ning detailsema lähenemise vajadusel ka uuringute aruanded.

Mõjutusi hinnatakse valla koondülevaadena, mille eesmärgiks on rõhutada:

- looduse seisukohast või muidu märkimisväärseid alasid või objekte, nende piire ning eeldusi nende eluvõimelisuse säilimiseks;
- keskkonna arengust lähtudes märkimisväärseid vaatepunkte ja arengusuundi;
- piirkondade ja objektide tähtsust ja tundlikkust ning taluvusvõimet

Mõjud looduskeskkonnale on kas otsesed (jääb planeeritud territooriumi alla ja hävib) või kaudsed (objekti kvaliteet või väärtus väheneb planeeringu realiseerimise tagajärjel). Mõjud maastikule on kas vahetud, objektide rajamisprotsessidest tulenevad muutused või kaudsed liikluskorraldusest tulenevad muutused. Mõjude hindamisel elustikule ning looduse mitmekesisusele hinnangu andmisel lähtutakse eeskätt olemasolevatest uuringutest ja selgitustest.

Pinna- ja põhjavee küsimusi vaadeldakse joogi-, reo- ning sademevee kanalisatsiooni laiendamise ning muude perspektiivsete infrastruktuuridega seotult ja niivõrd kui võrd need on kajastamata ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukavas. Rõhutamist vajavad kindlasti tundlikud alad ning juba reostunud alade veeprobleemid.

Tööstuspiirkondade riskifaktoreid ning ka valla jäätmemajanduse perspektiive vaadeldakse rohkem keskkonnakorralduslike meetmete juurutamise seisukohast.

Sotsiaalsete mõjude hindamise all mõeldakse ühiskonna/heaolumõjude identifitseerimist, analüüsi ja nende olulisuse hindamist. Sotsiaalne mõju on inimeste heaolu märgatav paranemine/halvenemine või ühiskonnale muul moel märgatav muutus. Sotsiaalsed mõjud koosnevad paljudest muutujatest. Siia kuuluvad näiteks teenindus, väärtuslikud piirkonnad ja objektid, igapäevased elu- ja liikumistavad, vaba aja veetmise võimalused, kavandavaid uuendusi puudutavad hoiakud ja arusaamad ning (keskkonna)mõjudesse puutuvad vastuolud.

Inimese tervist mõjutavad tegurid üldplaneeringus on peamiselt kaudsed. Müra levimine, vibratsioon ja saasteained halvendavad elukeskkonna kvaliteeti ja rekreatsioonivõimalusi. Tervisele avalduvate mõjude hindamisel hinnatakse mõjusid elanike tervisele ja eri piirkondade elamistingimustele (müra-, ebameeldivused saasteainetest) ja liiklustravalisust tervikuna.

Õhu kvaliteeti mõjutavad eeskätt punktallikad ja liiklusest põhjustatud saasteained. Õhu kvaliteeti seisukohalt on tähtis ära märkida heitgaasidest sisalduvatest emissioonidest tingitud ebameeldivused ning liiklusest põhjustatud koguemissiooniga kaasnevad võimalikud probleemid.

Hindamise käigus püstitatakse eeldatavalt ka mõningaid uusi keskkonnamõjudega seotud küsimusi ja valdkondi, mida tuleb vajaliku põhjalikkusega käsitleda.

2. KMSH METOODIKA

Üldplaneeringuga kavandatavaid arenguvariante hinnatakse tõenäoliselt keskkonnaindikaatorite/säästva arengu kriteeriumide alusel. Eesmärk on olulisemate võimalike probleemide määratlemine planeeringu (üldiste) ettepanekute ning säästva arengu ja keskkonnaeesmärkide vahel. Kuigi KMSH hindamismeetodeid on mitmeid, kalduvad need strateegilisel tasandil olema keerukad ja ebakindlad.

Praktiline ning sageli ka piisav on, kui hindamine põhineb ekspertarvamustel – seda juhul, kui protsess on korralikult planeeritud, võimaldab tagasisidet, kaasab mitmete erialade eksperte ning tuvastab subjektiivse lähenemise ja ebakindlad kohad.

Siiski on väga mitmete ja eripalgeliste alternatiivide mõjude võrdlemisel mõtet kasutada maatrikseid nende lihtsa ja selge esitusviisi tõttu. Nagu nimetatud, kujutab maatriks endast lihtsat abinõud planeeringu alternatiivide edasiarendamises sisalduvate võimalike keskkonnamõjude arvestamiseks. Maatriksisse märgitakse valdkondade potentsiaalne mõju peamistele üldtunnustatud keskkonna/säästva arengu indikaatoritele. Maatrikseid võib koostada kõigi arvestatavate alternatiivide kohta.

Maatriksis sisalduvad üldjuhul sümbolid, mis näitavad potentsiaalseid mõjusid meetmete ja keskkonnaaspektide vahel. Kuna sümbolid ei peegelda plusside või miinuste tähtsust ega selgita põhjus-tagajärg seoseid, on oluline teha kirjalik kokkuvõte, kus esitatakse maatriksist tulenevad põhilised küsimused ja järeldused.

Tulemused esitatakse eelnevalt teistele huvirühmadele läbivaatamiseks ning sellest tulenevad järeldused viiakse planeeringusse sisse koos soovitustega edasiseks tööks.

Alternatiivsete variantide keskkonnamõju hindamine (koos tagasisidega huvigruppidele) peab tagama parimate variantide välja valimise, mis vastavad planeeringu püstitatud üldeesmärkidele ja nende saavutamise võimalustele. Kõik kompromissid sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaeesmärkide vahel tuleb üksikasjalikult läbi arutada ning selgitada lõpliku eelistuse põhjendused üldplaneeringulahenduses. Hea oleks olulisemad põhjendused sisse kirjutada ka üldplaneeringu seletuskirja.

Lõplikus planeeringulahenduses peaks sisalduma tasakaalustatud kogum eesmärke, mis soodustavad valla säästvat arengut. Tähtis on, et kogu KMSH protsessi häälestus oleks algusest peale positiivne ning suunatud selliste tegevuste laiendamisele, mis ühtlasi parandaks ka üldist (elu)keskkonnakvaliteeti.

Tuleb arvestada, et potentsiaalsete mõjude olulisuse hindamine sellisel strateegilisel tasandil on siiski ligikaudne ja täpsustub edasistes arendusstaadiumites. Hindamise läbiviimise ulatus ja info kasutamise

detailsus peavad olema vastavuses üldplaneeringu realiseerimisest tuleneva potentsiaalse mõjuga või keskkonnale tekitatavate tagajärgedega.

Raskused KMSH hindamisel:

Käsitletakse vajadusel raskusi, mis ilmnescid hindamisel ja hindamise koostamisel.

3. ÜLDSUSE KAASAMISE KAVA

Avalikul programmi arutelul tutvustatakse ka KMSH põhimõtteid, protsessi ja sisulist ning ajalist kokkupuudet planeeringuprotsessiga. KMSH läbiviimine ja planeeringu edasiarendamine/täiendamine (tulemustega arvestamine) toimuvad paralleelselt ning KMSH tulemusi kasutatakse planeeringu võimalike erinevate variantide (koos vajalike kompensatsiooniabinõudega) leidmiseks.

Etapp	Sisu	Aeg
KMSH ettevalmistamine	KMSH programmi koostamine ja programmi sisu kohta arvamuse küsimine	august 2005
KMSH algatamine, programmi koostamine	Viiratsi Vallavalitsus teatab "Ametlikes Teadaannetes ja Viljandi maakonnalehes "Sakala" KMSH algatamisest, KMSH programmi avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest ning saadab kirjalikud teated.	september 2005
KMSH programmi avalikustamine avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu korraldamine	KMSH programm avalikustatakse Viiratsi valla koduleheküljel. Avalik arutelu korraldatakse Viiratsi vallamajas	oktoober–november 2005 Avalik väljapanek peab kestma vähemalt 14 päeva
KMSH programmi esitamine järelvalvajale	Avaliku arutelu läbinud ja täiendatud programm esitatakse Viljandimaa keskkonnateenistusele heakskiitmiseks	november 2005
KMSH aruande avalikustamisest teatamine	Viiratsi Vallavalitsus teatab "Ametlikes Teadaannetes ja Viljandi maakonnalehes "Sakala" KMSH aruande avalikust väljapanekust ja avaliku arutelu toimumisest ning saadab kirjalikud teated.	Toimub koos üldplaneeringu avalikustamisest teatamisega jaanuar- 2006
KMSH aruande avaliku väljapaneku ja arutelu korraldamine	KMSH aruanne avalikustatakse Viiratsi valla koduleheküljel. Avalik arutelu korraldatakse Viiratsi vallamajas	jaanuar-veebruar 2006 Toimub koos üldplaneeringu avaliku väljapanekuga ja avaliku aruteluga Avalik väljapanek peab kestma vähemalt 21 päeva
KMSH programmi esitamine järelvalvajale	Avaliku arutelu läbinud ja täiendatud aruanne esitatakse Viljandimaa keskkonnateenistusele järelvalveks	märts 2006

Asjast huvitatud isikud:

Viiratsi Vallavalitsus, Viljandi Maavalitsus, Viljandimaa keskkonnateenistus, Viiratsi valla elanikud, arendajad, ettevõtjad jt.

LISAD

Lisa 1. Viiratsi valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine on algatanud Viiratsi Vallavolikogu 28.04.2005 a. otsusega nr.18.

Lisa 2. Algamise teade *Ametlikes Teadaannetes*

Lisa 3. Viljandimaa Keskkonnateenistuse kooskõlastus.

Lisa 4 Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalikustamise teade *Ametlikes Teadaannetes*.

Lisa 5 Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku arutelu protokoll.

Lisa 6. Viiratsi valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku arutelu osavõtjate nimekiri.

VIIRATSI VALLAVOLIKOGU O T S U S

Viiratsi

28.04.2005 nr. 18

Valla üldplaneeringu
algatamine

Lähtudes Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (RT I 1993, 37, 558) § 22 lõige 1 punkt 31; Planeerimisseaduse (RT I 2002, 99, 579) § 8 ja § 10 lõige 4 ja Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (RT I 2005, 15, 87) § 33 lõige 1 punkt 2 ja § 35 lõige 2

Viiratsi Vallavolikogu o t s u s t a b:

1. Algatada Viiratsi valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine.
2. Üldplaneeringu koostamise juhtimine panna volikogu eestseisusele.
3. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Leemet Lõo
Volikogu esimees